

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 11. decembra 2023. godine
Ref.br.: RK 2300/23

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI18/23

Podnosilac

Hamza Çeshmegji

**Ocena ustavnosti presude Ac. br. 2148/16
Apelacionog suda Kosova od 25. avgusta 2021. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzie Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija, i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Hamza Çeshmegji, sa prebivalištem u opštini Prizren (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje [Rev. br. 594/2021] od 8. decembra 2022. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) u vezi sa presudom [Ac. br. 2148/16] od 25. avgusta 2021. godine Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud) i presudom [C. br. 272/15] od 6. aprila 2016. godine Osnovnog suda u Prizrenu (u daljem tekstu: Osnovni sud).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporenog presude, kojim podnosilac zahteva navodi da su mu povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članom 7. [Vrednosti] i članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25 (Podnošenje zahteva i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).
5. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023 je objavljen u Službenom listu Republike Kosovo i stupio je na snagu 15 dana od dana objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe gore navedenog Poslovnika o radu. S tim u vezi, u skladu sa pravilom 78 (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno, pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018 i dalje će se primenjivati u slučajevima registrovanim u Sudu pre njegovog ukidanja, samo ako i u meri u kojoj su povoljnije za strane.

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 31. januara 2023. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 6. februara 2023. godine, predsednica Suda je, odlukom [br. GJR.KI18/23], imenovala sudiju Bajrama Ljatifija za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Selvete Gërzhaliu-Krasniqi (predsedavajuća), Nexhmi Rexhepi i Enver Peci (članovi).
8. Dana 10. februara 2023. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva i Vrhovni sud o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
9. Dana 14. novembra 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno/ iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva sin pokojnog A.Ç., koji je, kao poklonoprimalac, zaključio ugovor o poklonu sa G.Ç., koji je overen u Opštinskom sudu u Prizrenu 7. marta 1995. godine, kojim je pokojnom A.Ç. poklonjena nepokretnost.

11. Neutvrđenog datuma, potomci pokojnog H.Č. (odnosno R.Č, M.Č, A.Č, H.Č, B.Č, M.Č, M.Č, N.L, M.K H.S, F.K i E.Č), u svojstvu naslednika prvog reda, podneli su tužbu Osnovnom sudu u Prizrenu, tražeći poništenje gore navedenog ugovora i utvrđivanje da su vlasnici katastarske parcele br. 1042 (sporne nepokretnosti), na osnovu prava nasleđa nakon smrti H.Č.
12. Dana 28. oktobra 2015. godine, Osnovni sud je doneo rešenje [C. br. 272/15], kojim je utvrdio da je tužba povučena, jer se na glavnoj raspravi održanoj tog dana nije pojavio advokat tužilaca i nije opravdao svoj izostanak.
13. Dana 9. novembra 2015. godine, zastupnik R.Č. i drugih, je predložio Osnovnom sudu vraćanje u pređašnje stanje, jer je, prema njemu, pobrkao datum glavne rasprave.
14. Dana 13. novembra 2015. godine, Osnovni sud je, rešenjem [C. br. 272/15], usvojio predlog za vraćanje u pređanje stanje, dok je utvrdio *“da je isti osnovan i da su ispunjeni zakonski uslovi za vraćanje u pređašnje stanje”*.
15. Neutvrđenog datuma, A.Č., sada već pokojni otac podnosioca zahteva, je ovlastio podnosioca zahteva *„da me paralelno sa advokatom E.Č. zastupa u građanskom sporu C. br. 272/15, prema tužbi protiv mene koji se sprovodi u Osnovnom sudu u Prizrenu”*.
16. Dana 6. aprila 2016. godine, Osnovni sud je, presudom [C. br. 272/15], i) usvojio u celosti tužbeni zahtev R.Č i drugih; ii) poništio ugovor o poklonu nepokretnosti, iii) utvrdio da su R.Č. i drugi suvlasnici nepokretnosti na osnovu prava nasleđa nakon smrti H.Č.
17. Osnovni sud je takođe odlučio da *„privremena mera bezbednosti, koju je ovaj sud odredio br. C. 593/12 od 17.09.2012. godine, ostaje na snazi do pravosnažnosti ove presude”*.
18. Neutvrđenog datuma, A.Č. je uložio žalbu Apelacionom sudu protiv gore navedene presude Osnovnog suda, navodeći bitnu povredu parničnih odredaba, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i pogrešnu primenu materijalnog prava, tvrdeći da je *“osporena presuda nejasna, kontradiktorna i nezakonita, jer je materijalno pravo pogrešno primenjeno. Rešenje kojem je usvojen predlog za vraćanje u pređašnje stanje nije pravično, jer za to nije bilo razloga”*.
19. Dana 25. avgusta 2021. godine, Apelacioni sud je, presudom [Ac. br. 2148/16], odbio žalbu A.Č., kao neosnovanu, i potvrdio odluku prvog stepena, utvrđujući da je ista pravična i zakonita.
20. Prema Apelacionom sudu, *„osporena presuda nije zahvaćena bitnim povredama odredaba parničnog postupka, pogrešnim i nepotpunim utvrđivanjem činjeničnog stanja i nije povređen član 182.2 tačke b), g), j), k) i m) LPP-a. Izreka osporene presude je sasvim jasna i razumljiva, a navodi u obrazloženju imaju logičan tok sa onim što je odlučeno u izreci”*.
21. Dana 10. novembra 2021. godine, zastupnik podnosioca zahteva je izjavio reviziju Vrhovnom sudu zbog (i) povrede odredaba parničnog postupka; (ii) pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja; i (iii) pogrešne primene materijalnog prava.
22. Dana 8. decembra 2022. godine, Vrhovni sud je, rešenjem [Rev. br. 594/2021], odbio, kao nedozvoljenu, reviziju koju je izjavio advokat A.Sh. u ime podnosioca zahteva.

23. Vrhovni sud je utvrdio da je „jedan od razloga da se odbije revizija, kao nedozvoljena, i taj da je reviziju izjavilo lice koje nije ovlašćeno da je izjavi, kao što je u konkretnom slučaju, jer na osnovu spisa predmeta, advokat A.Sh., nema punomoćje od tuženog, već je punomoćje dobio od sina tuženog, koga je ovlastio tuženi”.
24. Prema Vrhovnom sudu, podnosilac zahteva nije imao punomoćje od A.Ç. da ovlasti nekog drugog, uz obrazloženje da „ovlašćeni, Hamza Çeshmegji, nije nikoga mogao da ovlasti, jer nije naznačeno da isti može da podnosi vanredna pravna sredstva, niti da prenese punomoćje na drugo lice, kako je on postupio i ovlastio advokata A.Sh., pošto je za ove radnje punomoćje moralo izričito da sadrži punomoćje da se mogu preduzeti te radnje”.

Navodi podnosioca

25. Podnosilac zahteva navodi da su mu osporenom odlukom povređena osnovna prava zagarantovana članom 7. [Vrednosti] i 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 1. EKLJP-a.
26. Što se tiče navodne povrede od strane Vrhovnog suda, podnosilac zahteva navodi da, u vezi sa nedostatkom redovnog punomoćja, „tuženi nije bio obavešten pre donošenja rešenja, a ovlašćeni zastupnik tuženog A.Ç. je preminuo 26.10.2020. godine i zbog toga su mu povređena osnovna prava i uskraćena zaštita imovine”.
27. Podnosilac zahteva dalje navodi da redovni sudovi nisu uzeli u obzir činjenično stanje i nisu obradili navode podnosioca zahteva.
28. Podnosilac u svom zahtevu nije precizirao šta traži od Suda.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 7 [Vrednosti]

“1. Ustavni red Republike Kosovo se zasniva na načelima slobode, mira, demokratije, jednakosti, poštovanja ljudskih prava i sloboda i vladavine zakona, nediskriminacije, imovinskog prava, zaštite sredine, društvenog prava, pluralizma, podele državne vlasti i tržišne ekonomije”.

Član 46 [Zaštita imovine]

“1. Garantuje se pravo na imovinu.
2. Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.
3. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se ekspropriuje.
[...]

Ocena prihvatljivosti zahteva

29. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.

30. U tom smislu, Sud se prvo poziva na stavove 1. i 7. člana 113. Ustava, koji propisuju:

“(1) Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

(7) Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

31. Sud se dalje poziva na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47 [Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48 [Tačnost podneska]

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49 [Rokovi]

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. [...]”.

32. Sud se dalje poziva i na pravilo 29 [Računanje vremenskih rokova] i pravilo 34 [Kriterijumi prihvatljivosti] Poslovníka:

Pravilo 29 [Računanje vremenskih rokova]

Vremenski rok koji je određen u Ustavu, Zakonu i Poslovníku, računa se na sledeći način:

[...]

(d) kada je rok izražen u mesecima, isti se završava istekom istog kalendarskog dana u mesecu kao i dan kada se desio događaj ili radnja za koju treba izračunati rok.

[...]

(g) izuzetno, ako rok ističe u subotu, nedelju ili na službeni praznik, on se produžava do kraja prvog radnog dana koji sledi.

Pravilo 34
[Kriterijumi prihvatljivosti]

“(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]

(c) Ako je zahtev podnet u roku od četiri (4) meseca od dana kada je odluka po poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva.

33. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud prvo ističe da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno rešenje [Rev. br. 594/2021] od 8. decembra 2022. godine Vrhovnog suda, nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom.
34. Da bi utvrdio da li je podnosilac podneo zahtev u propisanom roku od 4 (četiri) meseca, Sud se poziva na datum prijema poslednje odluke od strane podnosioca zahteva i na datum podnošenja zahteva Ustavnom sudu.
35. Međutim, na osnovu člana 49. (Rokovi) Zakona, Sud dalje treba da oceni: (i) koja je “*poslednja odluka*” u smislu člana 113.7 Ustava u vezi sa tokom zakonskog roka od 4 (četiri) meseca iz člana 49. Zakona, odnosno “*odluka po poslednjem delotvornom pravnom sredstvu*”; i (ii) da li je trenutni zahtev podnet u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca koji je propisan članom 49. Zakona i pravilom 34 (1) (c) Poslovnika.
36. S tim u vezi, Sud podseća da je pravilo o roku od četiri meseca autonomno i da se mora razumeti i primeniti na osnovu činjenica svakog slučaja posebno kako bi se obezbedilo delotvorno korišćenje prava na podnošenje zahteva pred Sudom. Sud naglašava da svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca, definisana članom 49. Zakona i pravilom 34 (1) (c) Poslovnika, služi pravnoj sigurnosti i osigurava da se slučajevi koji pokreću ustavna pitanja razmatraju u razumnom roku i sprečava da se vlasti i druga pogođena lica drže u stanju neizvesnosti tokom dužeg perioda (vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a: *Lekić protiv Slovenije*, zahtev br. 10865/09, 45886/07 i 32431/08, presuda od 11. decembra 2018. godine stav 65). Ovo pravilo takođe daje vremena potencijalnom podnosiocu zahteva da odluči da li želi da podnese zahtev Sudu i, ako želi, da odluči o konkretnim argumentima koje će izneti i toku činjenica, pošto kako vreme prolazi postaje sve teže razmotriti pitanja koja je pokrenuo podnosilac zahteva (vidi, predmet ESLJP-a: *Sabri GÜNEŞ protiv Turske*, zahtev br. 27396/06, presuda od 29. juna 2012. godine, stavovi 52 i 55).
37. Rok od 4 (četiri) meseca počinje da teče od dana poslednje odluke u okviru procesa iscrpljivanja pravnih sredstava (vidi, predmet ESLJP-a: *Chapman protiv Belgije*, zahtev br. 39619/06, presuda od 11. decembra 2018. godine, stav 34). U tom smislu, Sud ističe da kada se podnosiocu zahteva prizna pravo za prijem kopije poslednje odluke redovnih sudova, rok od 4 meseca počinje da teče od dana kada je odluka po poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva, bez obzira na to da li je odluka usmeno saopštena podnosiocu zahteva. Ovaj uslov je propisan i tačkom (c) stava (1) pravila 34 (Kriterijumi prihvatljivosti) Poslovnika, koje propisuje da se zahtev

podnosi u roku od 4 (četiri) meseca od dana kada je odluka po poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva.

38. Prema ESLJP-u, iscrpljivanje pravnih sredstava i rok od 4 (četiri) meseca su usko povezani. ESLJP dalje ističe da zakonski rok od 4 (četiri) meseca počinje da teče od dana kada je podnosilac zahteva primio odluku po poslednjem delotvornom pravnom sredstvu (vidi, predmet ESLJP-a: *Anne Williams protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, zahtev br. 32567/06, odluka od 17. februara 2009. godine).
39. Sud primećuje da je u okolnostima konkretnog slučaja, postupak koji se vodio pred redovnim sudovima u vezi sa meritumom ovog slučaja okončan presudom [Ac. 2148/16] Apelacionog suda od 25. avgusta 2021. godine. Nakon prijema ove poslednje navedene, podnosilac zahteva se obratio revizijom Vrhovnom sudu, koju je Vrhovni sud odbio, kao nedozvoljenu.
40. S tim u vezi, Sud je istakao da je rešenjem [Rev. br. 594/2021] Vrhovnog suda od 8. decembra 2022. godine, poslednje navedeni na osnovu člana 218. Zakona br. 04/L-118, odbio zahtev podnosioca, kao nedozvoljen, jer je nedostajalo punomoćje i stoga nije razmotrio slučaj podnosioca zahteva u meritumu.
41. Sud dalje dodaje da u slučaju podnosioca zahteva, nakon prijema presude [Ac. 2148/16] Apelacionog suda od 25. avgusta 2021. godine, ništa ga nije sprečilo da se obrati Sudu. Međutim, on je koristio pravna sredstva u nedostatku punomoćja za zastupanje.
42. Shodno tome, na osnovu člana 49. Zakona i pravila 34 (1) (c) Poslovnika, „odluka po poslednjem delotvornom pravnom sredstvu“ je presuda [Ac. 2148/16] Apelacionog suda od 25. avgusta 2021. godine koja je bila konačna. U tom kontekstu, Sud mora dalje da oceni da li je podnosilac zahteva podneo svoj zahtev Sudu u skladu sa članom 49. Zakona i pravilom 34 (1) (c) Poslovnika.
43. Iz spisa predmeta, Sud primećuje da je podnosilac zahteva, odluku po poslednjem delotvornom pravnom sredstvu, prema gore navedenom zaključku Suda, najkasnije primio 10. novembra 2021. godine kada je i podneo reviziju protiv poslednje navedene, dok je zahtev podneo Sudu 31. januara 2023. godine, što znači da je zahtev podnosioca podnet van zakonskog roka.
44. U zaključku, na osnovu gore razrađenih razloga, Sud utvrđuje da zahtev nije podnet u zakonskom roku koji je propisan u članu 49. Zakona i pravilu 34 (1) (c) Poslovnika i shodno tome, Sud ne može da razmotri meritum slučaja, odnosno da li su osporenim rešenjem povređena ustavna prava podnosioca zahteva.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 27. i 49. Zakona i u skladu sa pravilima 34 (1) (c) Poslovnika, dana 14. novembra 2023. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bajram Ljatifi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani

